

A



EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání



MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

A

Byl nedělní podvečer. Sbalil sis svůj ranec s bylinami a bezradně jsi vyrazil do ulic Starého Města pražského. V hlavě se ti neustále ozýval studený hlas císařova rádce: „Do příštího nedělního soumraku musíš být zde i s mandragorou.“

Procházel jsi zrovna před kovárnou, kde jeden z tovaryšů brousil velkou sekeru. Tahle scénérie ti jasně připomněla, že v sázce je tentokrát opravdu hodně. „Tak ti pěkně děkuji strýčku“, zamumlal jsi našťavaně pod vousy a zapadl jsi do nejbližšího hostince, abys chmurné myšlenky zahnal žejdlíkem piva.

Nevěděl jsi, kam jít a kde začít hledat. Po třetím žejdlíku piva jsi ale zaslechl hostinského, jak si v podnapilosti stěžuje jednomu z hostů: „Tahle živnost mi zničí manželství sousede! Na lože přijdu vždycky až k ránu. Mám mladou ženu, a ta mě v posteli vítá s očekáváním – ale, co vám budu povídat? Po té vší práci vždycky jen usnu jako špalek! Ta chudinka si se mnou nic neužije. Vůbec bych se nedivil, kdyby si brzo našla nějakýho jinýho, a třeba ho už má! Ach jo, kdyby mi takhle někdo pomoh, abych byl trošku víc čilejší, dal bych mu za to všechno!“

V tom ti tvou opilou hlavou proběhl geniální nápad – v tvém ranci určitě bude nějaká bylina, která by mohla hostinskému pomoci. Při svém povolání určitě vyslechne spoustu podivných lidí a o mandragoře by se mu někdo zmínit mohl.

Jakou bylinu hostinskému ze svého rance nabídneš?

Levanduli → pokračuj na stanoviště **F1**

Artyčok → pokračuj na stanoviště **A5**

Mátu vonnou → pokračuj na stanoviště **C1**



EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání



MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

F1



EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání



F1

Hostinskému jsi pro povzbuzení udělal šálek voňavého čaje z levandule. Hostinský ho vypil do dna, nabídl ti ve svém hostinci nocleh a odešel za svou ženou na lože. Ještě než jsi usnul, uslyšel jsi hromotlucské chrápání hostinského. O chvíli později jsi uslyšel vrzání prken na schodišti. Když jsi vyhlédl z okna, zahlédl jsi ženu hospodského, jak prchá přes ulici na „návštěvu“ za kovářem.

Vrať se na stanoviště A a zkus hostinskému dát něco jiného.

Levandule je proslulá nejen svými antibakteriálními a antiseptickými účinky, které se využívají při léčení a dezinfekci různých ran, ale především pro svůj vliv na lidskou psychiku – levandule zklidňuje mysl, podporuje relaxaci a uvolnění a doporučuje se při nespavosti.



EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání



MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

C1



EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání



C1

Hostinskému jsi pro povzbuzení udělal čaj z máty. Jakmile ho hostinský vypil, prohlásil, že mu pěkně vyhládlo a má chuť na jitrničky. Odběhl do kuchyně a spořádal tam čtyři jitrnice, které zapil dalším pivem a spokojeně pak usnul na lavici vedle stolu.

Vrať se na stanoviště A a zkus hostinskému dát něco jiného.

Máta je skvělý pomocník při bolestech žaludku, zvyšuje chuť k jídlu, pomáhá trávení a dokáže ulevit od plynatosti a střevních obtíží. Sáhnout po ní můžete také při nachlazení, kdy je příjemné silice máty inhalovat.



EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání



MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

A5



EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání



MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

A5

Hostinskému jsi udělat odvar kořene artyčoku ve víně. Hostinský si tohoto léku mohutně zavdal, ubytoval tě přes noc ve svém hostinci a odešel na lože ke své ženě. Po probdělé noci (v hostinci bylo přes noc velmi hlučno, a tak ses moc nevyspal) jsi ráno potkal hostinského, který měl velmi dobrou náladu. Využil jsi jeho dobrého rozpoložení a zeptal ses ho na to, zda nezná někoho, kdo by ti mohl pomoci s hledáním mandragory. Hostinský si vzpomněl na to, že u něj nedávno byla ubytovaná jedna bohatá selka z Dolní Lhoty, která prý tudy cestovala za jakousi věštkyní ohledně zdraví svého manžela:

„Kde bys našel tu věštkyni, to netuším, ale zkus najít tu selku v Dolní Lhotě – třeba ti řekne něco víc,“ dodal hostinský.

Pokračuj na stanoviště **B**

Artyčok podporuje detoxikaci organismu, působí totiž příznivě na činnost jater a ochraňuje je. Uživateli přináší ještě další bonus- působí jako afrodiziakum, zvyšuje sexuální apetit, výdrž a výkonnost.



EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání



MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

B



EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání



MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

B

V pondělí kolem poledne jsi dorazil do Dolní Lhoty. Najít bohatou selku nebyl žádný problém, vlastnila totiž ten největší statek hned na návsi. Nejdřív tě ani nechtěla pustit dál, ale když jsi jí vyložil, že jsi ranhojič a hledáš věstkyni, tak hned obrátila a pustila tě do světnice.

„Povím ti, kde věstkyni najdeš, ale nejdřív mi musíš pomoci tady s mým manželem,“ ukázala na postel v koutě světnice, kde ležel starý nemocný muž. Byl samá podlitina, měl na těle krvavé vředy a vypadal velmi vyčerpaně.

„Dobře, zkusím ho vykurýrovat,“ řekl jsi a začal jsi rozbalovat svůj ranec s bylinami.

„Vykurýrovat? To ať tě ani nenapadne!“ řekla tvrdě selka. „Já se ho potřebuju zbavit! Už je mi jen na obtíž a doufám, že po něm budu brzo dědit! Pomoz mi ho nenápadně sprovodit ze světa a řeknu ti, kde hledat věstkyni.“

Bylo ti muže líto, ale vybalil jsi pytlíčky s bylinami z rance.

Kterou bylinu vybereš?

kakost krvavý → pokračuj na stanoviště **C2**

náprstník velkokvětý → pokračuj na stanoviště **E1**

arnika → pokračuj na stanoviště **D1**



EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání



C2



EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání



C2

Použil jsi kakost krvavý, který zastavil krvácení u nemocného sedláka. Za několik hodin se sedlákův zdravotní stav o něco zlepšil a selka tě vyhnala s březovým koštětem v ruce.

„Už se sem nevracej ty zvyjebanče!“ křičela na tebe přes celou náves.

Na návsi jsi ale potkal mladou dívku, která selce na statku pomáhala s prací. Děvče ti za pár grošů prozradilo, kam selka za věštkyňu před několika týdny jela.

„Věštkyňe je ve službách pána z Březohrádku, to je necelý den cesty tímto směrem!“ ukázala dívka dlouhou hubenou rukou a zamávala ti na cestu.

Pokračuj na stanoviště C.

Kakost krvavý byl v léčitelství hojně využíván jako prostředek k zastavování krvácení, a to jak vnitřního, tak vnějšího. Pomáhá také k celkovému zlepšení zdravotního stavu, blahodárně působí na trávicí ústrojí, zastavuje průjem, pomáhá při revma, při problémech s ledvinami a močovým měchýřem.



EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání



MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

D1



EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání



D1

Dal jsi nemocnému sedlákovi arniku, která mu ulevila od krevních sraženin a podlitin. Za několik hodin se sedlákův zdravotní stav o něco zlepšil a selka tě vyhnala s březovým koštětem v ruce.

„Už se sem nevracej ty zvyjebanče!“ křičela na tebe přes celou návěs. Na návsi jsi ale potkal mladou dívku, která selce na statku pomáhala s prací. Děvče ti za pár grošů prozradilo, kam selka za věštkyní před několika týdny jela.

„Věštkyně je ve službách pána z Březohrádku, to je necelý den cesty tímto směrem!“ ukázala dívka dlouhou hubenou rukou a zamávala ti na cestu.

Pokračuj na stanoviště C

Arnika má zaslouženou přezdívku “bylina na pády”. Její velkou hodnotou je schopnost uvolňovat krevní sraženiny. Obklady z této byliny mají příznivý vliv na pohmožděniny, modřiny, podlitiny. Mimo to tahle chráněná rostlina pomáhá s bolestmi kloubů a svalů, při celkové slabosti, při hojení, a také dělá dobře našemu srdci.



EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání



MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

E1



EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání



MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

E1

Udělal jsi pro sedláka výluh z náprstníku velkokvětého a pár hodin po vypití tohoto silného lektvaru sedlák opravdu vypustil duši. Selka ale tušila, že ji budou ostatní vesničané podezírat z vraždy, a tak na tebe zavolala rychtáře a řekla mu, že ti zaplatila, abys jejího manžela vykurýroval, a tys mu podal nějaké jedovaté byliny.

„Zabil mého milovaného manžela, šarlatán jeden!“ křičela selka teatrálně na celou náves, zatím co tebe odváděl rychtář v poutech.

Tahle hra má jednu velkou výhodu – můžeš se v ní **vrátit v čase na stanoviště B** a zkusit sedlákovi dát něco jiného.

Náprstník je zajímavá bylina. Je to jako živá a mrtvá voda v jednom. Dříve se používal při onemocnění srdce - díky němu srdce pracuje efektivněji. Rostlina je však prudce jedovatá a mnoho lidí zemřelo, když nebylo její dávkování správné. Při otravě dochází ke zvracení, průjmům, dostaví se nepravidelná činnost srdce a silné halucinace. A poté smrt. Užití této rostliny je tak trochu balancování mezi léčením a otravou. Náprstník se dříve používal také jako jed, když jste se chtěli někoho zbavit. K otravě stačí pouhé dva listy.

Pozitivní účinky náprstníku na srdce jsou však významné a v dnešní době se dioxin, účinná látka z náprstníku, vyrábí uměle a přidává se do léků na srdce. V tomto případě je to zcela bezpečné.

(Při otravě náprstníkem je nutné vyvolat zvracení a zavolat Záchranou službu)



EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání



MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

C



EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání



MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

C

V úterý kolem poledne jsi po několika mílích v nohách netrpělivě vyhlížel, kdy před sebou uvidíš věže Březohrádku. Ale hrad nikde. Nejspíš jsi zabloudil a místo hradu se před tebou objevil klášter obklopený vinicemi a sadem. Mniši tě vpustili do kláštera, kde ses trochu posilnil vínem a dobrým jídlem. Klášter měl také dobře vybavenou knihovnu. Napadlo tě, že bys zde mohl získat nějakou mapu, aby se bloudění v budoucnu neopakovalo. Bibliotéku spravoval unavený zavalitý mnich. Ten našel v zaprášených policích mapu, která se ti zamlouvala.

„Ale synu, taková ručně kreslená mapa tě přijde na deset zlatých!“ prohlásil udýchaně mnich a utřel si kapesníkem zpocenou pleš.

„Tolik ale s sebou opravdu nemám,“ řekl jsi bezradně.

„Inu, možná bych mohl opatovi říct, že se ztratila, ale to bys mi musel pomoci s mým trápením, když jsi ten ranhojič,“ odpověděl mnich polohlasem. „Víš, už nejsem nejmladší a často při své službě v knihovně únavou usnu. Náš opat je přísný a už mě několikrát přistihl, jak tu podřimuji, a jednou mě dokonce načapal, jak si pochutnávám na pečínce, kterou jsem ukradl z klášterní kuchyně. Opat tvrdí, že lenost a obžerství jsou smrtelné hříchy, a jestli mě prý ještě někdy uvidí, jak těmto hříchům propadám, nechá mě vyloučit z konventu. A co bych si já v tom světě počal! Nemáš v tom svém šikovném vaku něco, co by mi mohlo pomoci?“

Kterou z léčivých bylin mnichovi nabídneš, aby ti mapu přenechal?

Chmel otáčivý → pokračuj na stanoviště A6

Katu jedlou → pokračuj na stanoviště A1

Routu vonnou → pokračuj na stanoviště D2



EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání



MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

A6



EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání



MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

A6

Připravil jsi pro mnicha chmelový výluh a domluvil ses s ním, že se zítra ráno staviš pro mapu v knihovně. Když jsi ráno do knihovny přišel, zjistil jsi, že je v knihovně jiný mladší mnich. Když ses mladého řeholníka zeptal, kde je muž, se kterým ses tu včera bavil, dozvěděl ses, že starého mnicha včera večer opat nechal z kláštera vyhnat, protože chrápal na celou knihovnu a táhlo z něj pivo.

Naštěstí se ale **můžeš vrátit na stanoviště C** a zkusit mnichovi nabídnout jinou bylinku.

Chmel si asi všichni spojujeme s výrobou piva. Tato rostlina má však i významné dobré účinky na naše zdraví. Chmel podporuje trávicí procesy a díky látce lupulin příznivě působí proti stresu a nervozitě, tlumí činnost mozkové kůry, zpomaluje srdeční činnost a uvolňuje napětí. Díky tomu se používá při nespavosti.



EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání



MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

D2



EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání



D2

Dal jsi mnichovi routu vonnou, aby si z ní připravil čaj a domluvil ses s ním, že se zítra ráno staviš pro mapu v knihovně. Když jsi ráno do knihovny přišel, zjistil jsi, že je v knihovně jiný mladší mnich. Když ses mladého řeholníka zeptal, kde je muž, se kterým ses tu včera bavil, dozvěděl ses, že starého mnicha včera večer opat nechal z kláštera vyhnat, protože ho nachytali, jak se v době své služby cpe v kuchyni jitrnicemi.

Naštěstí se ale můžeš **vrátit na stanoviště C** a zkusit mnichovi nabídnout jinou bylinku.

Routa je skvělý pomocník pro krevní a oběhový systém, zpevňuje cévy, snižuje vysoký krevní tlak a odstraňuje usazeniny z cév. Mimo jiné působí na zažívání, podporuje chuť k jídlu a snižuje plynatost.



EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání



MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

A1



EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání



MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

A1

Nabídl jsi mnichovi na žvýkání lístky katy jedlé a domluvil ses s ním, že se zítra ráno staviš pro mapu v knihovně. Když jsi ráno přišel do knihovny, vítal tě starý mnich s vyvalenýma očima a hlásil: „Celou noc jsem ani oka nezamhouřil milý synu a jídla jsem se ani nedotknul. Opat mne sem brzo ráno přišel zkontrolovat a myslím, že jsem ho takhle překvapeného ještě neviděl. Děkuji ti milý synu za tu požehnanou bylinu! Tady máš svou mapu a ať tě Bůh na tvé cestě provází!“

Pokračuj na stanoviště D

Mladé listy katy se žvýkají, látky v nich obsažené mají stimulační, povzbuzující účinek. Člověk se stává živějším, hovornějším, někdy je až roztěkaný a hyperaktivní. Silně potlačuje potřebu spánku a chuť k jídlu. Dlouhodobé užívání přináší významné neduhy- deprese, destrukce zubů, rakovinu úst a žaludku.



EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání



MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

D

D



EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání



S mapou ti cesta na hrad Březohrádek utíkala mnohem rychleji, a tak už jsi ve středu krátce po poledni stál na nádvoří malého hradu, nad kterým vlál prapor s modrou růží ve znaku. Díky padělanému listu od anglického krále se ti ihned dostalo slyšení u pána hradu, urozeného knížete Jana z Březohrádku. Vyložil jsi mu svoje císařské pověření k hledání a získání mandragory. Kníže byl přívětivý a přislíbil, že tě hned zítra ráno přivede k oné věstkyni, která je v jeho službách.

„Potřeboval bych ale od tebe také výměnou jednu radu,“ řekl kníže, když už jsi chtěl vítězoslavně odejít z jeho komnaty.

„Dobře, tak jednoduché, to asi nebude,“ připustil sis pro sebe polohlasem.

Kníže pokračoval: „K mému panství se v těchto dnech blíží vojsko znepráteleného maďarského knížete a je bohužel nad slunce jasné, že jeho družina je mnohem silnější než má. Nedaří se mi s ním v diplomatických dopisech najít společnou řeč – asi je to i tím, že moc nevládnou maďarštinou,“ povzdechl si kníže. „Zaslechl jsem, že i některé rostliny mohou vyjadřovat určitou symboliku a rád bych pomocí malé ratolesti přiložené k dopisu tomuto knížeti vyjádřil své přátelské a mírumilovné záměry. Jakou rostlinu byste mi za tímto účelem doporučil, učený pane?“

Kterou rostlinu knížeti doporučíš?

Olivovník evropský → pokračuj na stanoviště A4

Cesmínu → pokračuj na stanoviště F4

Vavřín vznešený → pokračuj na stanoviště A3



EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání



MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

A4



EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání



MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

A4

Kníže Jan ihned vyslal svého rychlého posla na koni s pozdravným listem a ratolestí olivovníku. Posel se hned ve čtvrtek ráno vrátil s přátelskými pozdravy od maďarského knížete. Setkají se zítra v podhradí Březohrádku a vyjednájí podmínky vzájemného příměří. Tebe ihned po snídani kníže Jan zavedl do komnaty věstkyně.

Pokračuj na stanoviště E

Olivovník je známý hlavně díky svým plodům - olivám. Listy olivovníku jsou ale často využívány k léčebným účinkům. Dříve se odvar z listů účinně používal ke snižování horečky, má antioxidační a protizánětlivé vlastnosti a pomáhá celému tělu - posiluje imunitu, podporuje oběhový systém a chrání před nemocemi.

Mimoto je s olivovníkem silně spjata i symbolika - je symbolem míru, blahobytu a plodnosti.



EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání



MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

F4

F4



EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání



MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Kníže Jan ihned vyslal svého rychlého posla na koni s pozdravným listem a ratolestí cesmíny. Posel se hned ve čtvrtek ráno vrátil s odpovědí, ve které se maďarský kníže rozčiloval nad troufalostí a nerytířským jednáním knížete Jana. Jak jsi z listu pochopil, maďarský kníže bral ratolest cesmíny jako výraz pohostinnosti, a aby svého soupevníka neurazil, hned na místě lákavé červené kuličky cesmíny zhltnul, což u něj vyvolalo zvracení a průjem! Kníže Jan tě hned ráno nechal uvrhnout do žaláře, k věštkyni tě samozřejmě nepustil.

Inu, **vrať se na stanoviště D** a zkus to ještě jednou.

Cesmína je někdy spojována s vánočními svátky, hlavně v Americe. Tahle zajímavá rostlina má schopnost upravovat cukr v krvi a podporovat funkci ledvin a ulevovat při nachlazení. Na to se používají listy, ale nedoporučuje se připravovat si odvary doma. Cesmína je totiž jedovatá, a to hlavně její červené plody, který sice vypadají k nakousnutí, ale po jejich konzumaci už asi dlouho nic nakousnout nebudete chtít, vyvolávají totiž silné zvracení a průjem.



EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání



MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

A3

A3



EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání



MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Kníže Jan ihned vyslal svého rychlého posla na koni s pozdravným listem a ratolestí vavřínu. Posel se hned ve čtvrtek ráno vrátil s odpovědí, ve které se maďarský kníže udivoval nad tím, že se kníže Jan tak snadno vzdal a chce mu bez boje přenechat své majetky.

„Do žaláře s ním! A nechte ho tam sedět, až zčerná!“, řval rozčilený Jan, když tě zbrojnoši odváděli v poutech.

Inu, **vrať se na stanoviště D** a zkus to ještě jednou.

Vavřín vznešený, který možná znáte jako bobkový list, se nepoužívá jen na vaření, ale používá se hojně i v lidovém léčitelství. Podporuje trávení, pomáhá od bolestí hlavy, dokáže zmírnit kašel a nachlazení a ulevuje od bolavých kloubů.

Ve starém Římě nosili císaři vavřínové věnce, které značily slávu, úspěch, bohatství a zdraví. Vavřín je také symbolem vítězství.



EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání



MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

E

E



EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání



MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Věstkyně byla stará vyschlá žena s chraplavým hlasem a tmavýma očima. Když jsi jí vykládal, co tě sem přivádí, celou dobu bez sebemenšího zájmu zírala z okna své komnaty.

„Vím, jaké to je, když ti hrozí poprava. Mě samotnou už chtěli několikrát upálit za čarodějnictví, ale moje schopnosti byly vždycky někomu dobré, a tak jsem se na hranici nakonec nikdy nedostala. Poslední, kdo mě před upálením zachránil, byl kníže Jan. Proto mu teď sloužím.“

Na notně dlouhou chvíli se odmlčela, odkašlala si a pak pokračovala:

„Ráda bych ti pomohla, ale bohužel já sama netuším, kde bys mohl mandragoru najít. Snad kdyby se má mysl dostala do vyšších sfér, mohla bych ti říct, kde máš hledat. Ale k takovému vytržení už nemám sílu. Snad kdybych požila nějakou silnou bylinu...“

Jakou bylinu té staré ženě dáš, aby se dostala do „rauše“?

Oleandr → pokračuj na stanoviště **A2**

Šalvěj → pokračuj na stanoviště **D4**

Heimii → pokračuj na stanoviště **A7**



EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání



MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

A2

A2



EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání



MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Udělal jsi pro věstkyni silný výluh z oleandru. Věstkyně ho statečně vypila a pak stejně statečně v bolestech skonala.

Radši se **vrať na stanoviště E** a zkus té nebohé ženě dát něco jiného.

Oleandr je rostlina dvou tváří. Má mnoho léčebných vlastností, a současně to může být krutý zabiják. Oleandr pomáhá v boji s rakovinou, uvolňuje svalové křeče, zmírňuje astma a epilepsii a léčí kožní ekzémy. V syrovém stavu, a také při špatném dávkování je prudce toxická. Jedovatá je celá rostlina. Projevy otravy jsou silné zvracení, průjem, vysoká horečka, třesavka, závratě, křeče a srdeční arytmie. Tento krásný keř se často pěstuje na zahradách, ale je velmi nebezpečný, zvláště pro malé děti. Už jeden malý snědený list jim může způsobit smrt. Oleandr je jedovatý také pro zvířata. (Jednou se otráвила polovina vojáků, když si opékali maso na prutech z této rostliny.)



EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání



MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

D4

D4



EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání



Udělal jsi pro věstkyni čaj ze šalvěje. Věstkyně ho vypila a přišla o svůj tajemný věštecký chrapot. „Do háje, teď už mě Jan určitě propustí nebo mě rovnou pošle na hranici jako neužitečnou starou čarodějnici. Ten chrapot byla moje poslední věštecká zbraň!“

To se moc nepovedlo. **Vrať se na stanoviště E** a zkus to ještě jednou.

Šalvěj je v léčitelství známá bylina. Používá se při nachlazení a kašli, zmírňuje bolest v krku a léčí chrapot. Má protizánětlivé účinky a posiluje imunitní systém.



EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání



MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

A7

A7



EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání



MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Heimie dostala věštkyni do toho správného věšteckého rauše. Nejdřív se válela po zemi a pak začala hulákat něco o tom, že slyší hlasy.

„Vidím mandragoru, vidím ji!“ vykřikla svým chraplavým hlasem.

„Kde? Kde ji mám hledat!?“ křičel jsi na věštkyni a připadalo ti, že jsi v tom vytržení skoro s ní.

„Starý muž, mýtina u Mechovic,“ řekla žena a svalila se zase na zem.

Podíval ses do své mapy (ještě že se ti ji od toho mnicha podařilo získat). Mechovice jsi na mapě našel a zjistil jsi, že je to minimálně dva dny cesty od Březohrádku. Když vyrazíš hned teď, mohl bys tam být v sobotu ráno.

Pokračuj na stanoviště F

Ve Střední Americe heimii tradičně užívali aztéctí kněží a šamani pro navození stavů věštění a k návratům vědomí do minulosti. Rostlina je také nazývána „sluchovým halucinogenem“, protože způsobuje, že zvuky doléhají zdeformovaně a z velké dálky. Účinky bývají často popisovány jako euforické, relaxační a celkově příjemně unavující. Navozuje lehkou závrať, mátožnou euforii, ztmavnutí zorného pole, scvrknutí se okolního světa, změny ve vnímání času i prostoru. Hlavní jsou však sluchové halucinace, a s tím spojené vyšinutí ze skutečnosti. Zvuky se zdají přicházet deformované z velké vzdálenosti. Předávkování může vést až k hluchotě. Zrakové halucinace nevyvolává. Vystřízlivění není obvykle doprovázeno žádnými fyzickými problémy.



EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání



MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

F

F



EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání



MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Nohy jsi měl samý mozol, ale opravdu se ti v sobotu ráno podařilo dorazit na mýtinu u Mechovic. Stála tam malá stará chajda a všude kolem byly velké záhony plné různých rostlin (něco jako tady, ale ne tak pěkné samozřejmě). Zaklepal jsi na chajdu a z ní se vybelhal muž s pruhem šedivých vlasů (něco jako Ondra, ale ne tak mladý samozřejmě).

„Copak bys potřeboval, mladíku?“ zeptal se přívětivě starý muž.

„Naval tu mandragoru, dědo!“ zařval jsi po těch všech útrapách poněkud netrpělivě.

„Ale jistě, beze všeho – tady se jí daří! Pojd' za mnou,“ řekl klidně stařec a začal se šoupat k záhonkům.

To snad není pravda, že by to bylo tak jednoduché, pomyslel sis pro sebe a vydal ses za dědou. Děda pomalým šouravým krokem prošel prvním záhonem, pak druhým až došel k třetímu. U třetího záhonu se otočil a namířil to zase zpět k druhému záhonu a odtud šel zase zpět k třetímu záhonu.

„Kde to jenom bylo?“ breptal děda a koukal zmateně kolem sebe.

„Dědo, vy jste to zapomněl, že jo?“ vyjekl jsi. „Ale takhle to budeme hledat do zítřka, a to už musím být zpátky u dvora i s mandagorou. Víte co, já vám dám něco, aby se vám v té bedně trošku rozsvítilo!“

Copak asi dáš dědovi, aby si vzpomněl, kde roste ta mandragora?

Zlatobýl → pokračuj na stanoviště **F3**

Jinan dvoulaločný → pokračuj na stanoviště **F2**

Rmen barvířský → pokračuj na stanoviště **D3**



EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání



MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

F3

F3



EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání



MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Zlatobýl nejdřív udělal dědovi dobře, ale pak děda kromě toho, že chodil zmateně mezi záhonky v kruzích, začal každých pár kroků rozepínat poklopec a všude čůral.

To asi nebyla ta správná bylina. **Vrať se na stanoviště F** a zkus něco jiného.

Zlatobýl je hotový zázrak při problémech s močovým ústrojím. Působí silně močopudně, odvodňuje organismus, aniž by člověk přicházel o cenné látky, usnadňuje vylučování ledvinových kamenů a působí proti jejich vzniku. Pomáhá také při hojení ran a bojuje proti zánětům.



EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání



MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

D3



EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání



D3

Odvar z rmenu barvířského děda hezky poslušně vypil, ale namočil si u toho do čaje rukáv a zjistil, že je krásně žlutý.

„Miluju žlutou barvu!“ vykřikl děda nadšeně a začal dělat další hrnce plné odvaru, aby si mohl nabarvit na žluto všechno svoje oblečení, ubrusy i ložní prádlo.

To asi nebyla ta správná bylina. **Vrat' se na stanoviště F** a zkus něco jiného.

Rmen se používá jako účinná bylina proti střevním parazitům, pomáhá při stresu a působí protizánětlivě. Rmen se vždy používá jen ve směsi s jinými bylinkami, samostatně může způsobovat alergické reakce. Svoje využití má také v jiné oblasti. Její poupata i odkvetlé květy slouží k barvení textilií a vlny, barví na krásnou žlutou barvu.



EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání



MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

F2

F2



EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání



Čajík z jinanu dvojlaločného udělal dědovi dobře. Asi hodinku po tom, co čaj vypil, se mu skutečně v hlavě rozsvítilo a zamířil si to rozhodným krokem **na stanoviště E2** . A ty tam běž s ním!

Jinan neboli Ginko Biloba, má skvělý vliv na naši paměť, dokáže pomoci i při ztrátě paměti. Rozšiřuje cévy, pozitivně působí na mozek, zvyšuje soustředění a činnost rozumových funkcí a pomáhá předcházet mrtvici a nemocem srdce a cév. Zvyšuje také psychickou odolnost, psychickou sílu a bojuje proti stresu. Je často používán studenty při učení se na zkoušky.



EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání



MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

E2



EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání



MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

E2

Děda došel pod takový podivný přístřešek a tam to bylo....rostla tam skutečná mandragora! Nevěřicně jsi na ni několik minut jen zíral a pak jsi vytáhl ze země pár rostlin i s podivným kořenem ve tvaru človíčka (to doopravdy nedělej!), poděkoval jsi Ondrovi, teda dědovi a pelášil jsi směr Pražský hrad.

U císařského dvora jsi byl přesně v neděli před západem slunce. Císaři jsi předal mandragoru a spokojeně jsi žil dál jako císařský ranhojič. Císař na své narozeniny skutečně předvedl velké zmizení, tedy alespoň on sám věřil tomu, že není vidět, protože konformní dvořané všichni předstírali, že ho nevidí!

Po těch všech patáliích už jsi dokonce i věděl, na co ty všechny byliny v tom ranci jsou a že dokážou nejen hojit a pomáhat, ale i otrávit, dostat někoho do transu, projímat, uspávat, povzbudit,..., a co dál? To už si můžeš zjistit sám, když budeš chtít! Tádydádýdá ... a to je KONEC!

Mandragora je rostlina, jejíž účinné látky se dodnes využívají. Pomáhá při nemocech stáří, léčí cukrovku a působí proti rakovině. Dříve se používala pro léčbu neplodnosti a jako anestetikum, jako účinné afrodiziakum a uspávací.

Mandragora je však vnímána spíše jako halucinogenní droga. Už za Rudolfa II se takzvané čarodějnice potíraly olejovými mastmi z rostliny, jejíž účinné látky se jim přes kůži rychle dostaly do těla a čarodějnice si pěkně "ulítly". Rostlina způsobuje trans, blažené pocity a živé barevné sny a vidiny.

Mandragora se u nás začala pěstovat už ve středověku. Lidé ji přisuzovali tajemné a magické schopnosti, a tehdy byla svatým grálem všech alchymistů, ranhojičů i čarodějnic. Lidově se jí říkalo šibeničnick, cicmužíček či d'áblova panenka. Říkalo se, že roste jen pod šibeničním vrchem, na místech, kam dopadnou tělesné tekutiny odsouzence. Kdo ji chtěl mít, musel v sobě najít dost odvahy. Věřilo se, že kořen může po vytáhnutí tak křičet, že může člověka, který ji tahal ze země, usmrtit. Známým návodem té doby bylo přivázání psa k rostlině, který se měl propíchnout, a poté ve smrtelné křeči vytáhl mandragoru ze země.



EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání



MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY